

Liebermanns ezel stond hier

Theo de With
t.de.with@mediahuis.nl

Noordwijk ■ Bijna elke zomer bracht Max Liebermann door in Noordwijk. De badplaats voelde voor de Duitse schilder als een tweede thuis. Dat is ook te zien in zijn rijke oeuvre.

In Noordwijk is twee jaar geleden een route uitgezet langs plekken waar Max Liebermann (1847-1935) geschilderd heeft. De initiatiefnemers zijn daarbij niet over één nacht ijs gegaan. Ze hebben de panelen met afbeeldingen van zijn schilderijen zoveel mogelijk geplaatst op de plek waar ze ontstaan zijn. Het aardige daarvan is dat hierdoor meteen duidelijk wordt hoe Noordwijk de afgelopen honderd jaar is veranderd.

Het is een pittige route van ruim tien kilometer, met in de duinen ook nog wat hoogteverschillen. De routekaart suggereert dat de fiets ook een optie is en gezien de tropische temperaturen kies ik voor dat vervoermiddel. Ik parkeer de auto net buiten de kustplaats en begin mijn route daarom in Noordwijk Binnen. Het officiële startpunt ligt bij Museum Noordwijk aan het Jan Kroonsplein. De volgorde is echter niet van belang. Je kunt op elk gewenst punt instappen en de route vervolgen.

Landgoed

Het eerste paneel ontdek ik bij het hek van landgoed Klein Offem (9). Aan niets is hier te merken dat het toeristenseizoen in volle gang is. Er heerst een weldadige rust. Ik zou het liefst over de tuinmuur klimmen om in de schaduw van een van de bomen te gaan liggen. Helaas, ik moet door, er wachten nog 23 paneeltjes op me.

Het volgende vind ik tegenover de Hof van Holland (10), waar ik op het terras de eerste toeristen ontdek. Een beetje levendigheid in de stille Voorstraat. Liebermann schilderde de voormalige Jongejuiferskostschool die nu een kapsalon is. Het Lindenplein (11) is een juweeltje. Jammer van de geparkeerde auto's, maar de levensgrote beelden van giraffen in de tuin van projectontwikkelaar Ab van der Wiel maken veel goed. Het paneeltje is wat verstopt en toont Liebermanns schilderij 'Jaarmarkt in Noordwijk', waarop het Lindenplein te zien is vol met marktkramen.

Hoofdkwartier

Via het Dompad steek ik door naar Noordwijk aan Zee. Ondertussen

verdiep ik me wat meer in de impressionistische schilder die Liebermann was. Tussen 1905 en 1913 kwam hij in de zomer naar Nederland en had hij in Noordwijk zijn hoofdkwartier. Hij had grote bewondering voor Hollandse schilders als Rembrandt en Frans Hals.

Zij oeuvre beslaat ruim 1500 olieverfschilderijen. Hiervan zijn er zeker 127 herleidbaar naar plaatsen in Noordwijk. Hij voelde zich hier

blijkbaar thuis. Zo vierde hij zijn zestigste verjaardag in de badplaats. Het plaatselijke postkantoor sloeg op tilt van de vele geluksteogrammen en 's avonds werd er een fakkeltocht ter ere van hem gehouden.

Begraafplaats

Langs de begraafplaats (12) ga ik naar het duingebied waar de grote villa's staan. Max Liebermann is in

Berlijn begraven. Andere beroemdheden zijn hier wel ter aarde besteld, zoals biernagenaar Freddy Heineken en de schrijver Albert Verwey.

Op mijn fiets is het even flink op de pedalen door de villawijk. Er staan hier twee panelen (13 en 14). Doordat ik mijn ogen uitkijk naar de kasten van huizen, zie ik er één over het hoofd. Ach, bij 24 panelen is dat ook geen ramp.

Culturele wandelingen Aflevering 4: Max Liebermann

De zomervakantie wordt in veel gevallen dicht bij huis doorgebracht. Op zoek naar een zomerse activiteit en cultureel vertier gaat het Leidsch Dagblad aan de wandel. We lopen routes in de Leidse regio die gekoppeld zijn aan bekende schrijvers en schilders. Vandaag in deze vierde aflevering: in het voetspoor van schilder Max Liebermann door Noordwijk.

Op de Koningin Astrid Boulevard staan diverse panelen (15 t/m 20) met daarop door Liebermann geschilderde strandtaferelen. Het verschilt nogal met wat ik nu op het strand zie. De kleding is decent en de badopzichter verplaatst zich in een door een paard getrokken kar. Want dat is niet veranderd; ook toen waren er verraderlijke muien in zee, al was het strand niet zo overvol als nu.

Filosloof

Zo langzamerhand kom ik bij wat eigenlijk het startpunt van de route is: het Jan Kroonsplein (1). In de tijd van Liebermann zag het er hier heel anders uit. Hij zou hooguit nog het vissershuisje herkennen, waarin nu Museum Noordwijk is gevestigd. Naast het museum staat een blauw beeld van een slovede huisvrouw. 'De Filosoof' is een iconisch werk van Maja van Hall, een van de beeldbepalende kunstenaars van Noordwijk in de zoste en ziste eeuw. Het is een mooi contrast en daarmee het ultieme bewijs dat kunstenaars altijd zoeken naar manieren om de tijdgeest weer te geven.

Via de Koningin Wilhelmina Boulevard (4 en 5) fiets ik weer weg van de kust. Het leuke van de door mij gekozen volgorde is dat ik het laatste paneel vind in de Max Liebermannstraat (8). De Duitse ambassadeur heeft het straatnaambordje eerder dit jaar onthuld. Bij die gelegenheid werd ook het 24ste paneeltje met daarop een schilderij van Liebermann geplaatst. Gezien de Noordwijkse adoratie voor de schilder is de vraag gerechtvaardigd of dit echt wel het laatste is.

Meer informatie over de route: www.maxliebermannnoordwijk.nl

Plaatsing van het eerste paneel.

Het Lindenplein.

Strandtafereel van Max Liebermann.

Het paneel 'Man in groenteveld'.

De Max Liebermannstraat onthuld.